

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม 2566

สารจากบรรณาธิการ...

สวัสดีค่ะ วันนี้เราพบกันในเดือนแรกของปี 2566 อุณหภูมิสูงที่สุดอยู่ในช่วง 31-36 องศาเซลเซียส และต่ำสุด 17-25 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนทั่วทุกภาคลดน้อยลงเหลือประมาณ 5-50 มิลลิเมตร ปริมาณความชื้นสัมพัทธ์ 65 - 70 % สามารถติดตามข้อมูลศัตรูพืชที่ต้องเฝ้าระวังได้เช่นเคย เพื่อป้องกันความเสียหายของพืชผล ช่วงนี้ยังเป็นการเฝ้าระวังการระบาดของเพลี้ยจักจั่นมะม่วงระยะดอกตูมจนใกล้ดอกบาน และลดลงในช่วงติดผล แนะนำให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงอยู่เสมอหากพบการเข้าทำลายแนะนำให้ตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง เพื่อลดที่หลบซ่อนของเพลี้ยจักจั่น หรือฉีดน้ำล้างช่อดอก เพื่อช่วยแก้ปัญหาช่อดอกและใบดำจากราดำ สำหรับกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวภาแพร่โรบัสต้าและอะราบิกาในประเทศไทยกับการปนเปื้อนสารโอคราทอกซิน เอ ซึ่งผลผลิตมากในเขตภาคเหนือและภาคใต้ มีกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่แตกต่างกัน ซึ่งจำแนกได้ 2 วิธีหลัก คือ วิธีเปียกและวิธีแห้ง สามารถติดตามกันได้ในปีนนี้ การลดต้นทุนการผลิตประกอบด้วยหลากหลายวิธี ซึ่งการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เป็นวิธีที่สามารถทำได้ง่ายและใช้ต้นทุนไม่สูงมาก สามารถลดการใช้ปุ๋ยเคมีได้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ในปีนี้เรามีวิธีการนำไปใช้กันคะ เนื้อหาในปีนนี้หวังว่าจะมีประโยชน์กับเจ้าหน้าที่นักวิชาส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรทุกท่าน แล้วพบกันใหม่นะคะ สวัสดีค่ะ...

เดือนเฝ้าระวังศัตรูพืช

ประจำเดือน มกราคม 2566

1 ภาคเหนือ

สูงสุด 33 - 35 °C
ต่ำสุด 17 - 19 °C

ปริมาณฝน
5 - 15 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์
65 - 70 %

ข้าว **ระวัง** แมลงบัว โรคขอบใบแห้ง โรคไหม้ข้าว

ข้าวโพด **ระวัง** หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด โรคราน้ำค้าง

ไม้ผล **ระวัง** เพลี้ยแป้ง โรแดง มวนลำไย โรคคราดำ โรคราแป้ง

ผัก **ระวัง** หนอนใยผัก ผักดั่งหมัดผัก โรคราน้ำค้าง

2 ภาคกลาง

สูงสุด 34 - 36 °C
ต่ำสุด 22 - 24 °C

ปริมาณฝน
10 - 20 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์
65 - 70 %

ข้าว **ระวัง** เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โรคขอบใบแห้ง โรคใบจุดสีน้ำตาล โรคกาบใบเน่า โรคไหม้ข้าว

อ้อย **ระวัง** หนอนกออ้อย ตัวหนวดยาว โรคใบขาวอ้อย โรคเสี้ยน

ผัก **ระวัง** หนอนกระทู้ผัก หนอนกระทู้หอม หนอนใยผัก เพลี้ยอ่อน ตัวหมัดผัก

3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สูงสุด 32 - 34 °C
ต่ำสุด 19 - 21 °C

ปริมาณฝน
10 - 20 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์
65 - 70 %

ข้าว **ระวัง** หนอนห่อใบข้าว หนอนกอข้าว โรคขอบใบแห้ง โรคไหม้ข้าว

มันสำปะหลัง **ระวัง** เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง โรแดง แมลงนูนหลวง โรคพุ่มแจ้ โรคใบด่าง

อ้อย **ระวัง** หนอนกออ้อย ตัวหนวดยาว โรคใบขาวอ้อย

4 ภาคตะวันออก

สูงสุด 32 - 34 °C
ต่ำสุด 23 - 25 °C

ปริมาณฝน
20 - 40 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์
65 - 70 %

มันสำปะหลัง **ระวัง** เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง เพลี้ยหอย โรแดง โรคพุ่มแจ้ โรคใบด่าง

ไม้ผล **ระวัง** เพลี้ยแป้ง โรแดง โรคราแป้ง โรคจากเน่าโคนเน่า

มะพร้าว **ระวัง** หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ตัวแรด ตัวงวง

ยางพารา **ระวัง** โรครากขาว โรคใบร่วงชนิดใหม่ของยางพารา

5 ภาคใต้

สูงสุด 31 - 35 °C
ต่ำสุด 22 - 25 °C

ปริมาณฝน
20 - 50 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์
65 - 70 %

ไม้ผล **ระวัง** เพลี้ยแป้ง โรคราแป้ง โรคใบติด โรคจากเน่าโคนเน่า

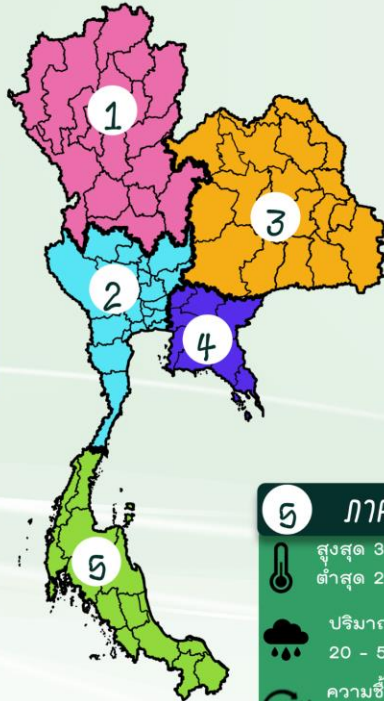
ยางพารา **ระวัง** โรครากขาว โรคใบร่วงชนิดใหม่ของยางพารา โรคใบร่วง

มะพร้าว **ระวัง** หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ตัวแรด หนอนกินใบมะพร้าว

ปาล์มน้ำมัน **ระวัง** หนอนปลอกเล็ก ตัวงูหลาบ โรคใบจุด โรคลำต้นเน่า

Idioscopus clypealis (Lethierry)

Idioscopus niveosparsus (Lethierry)

เพลี้ยจักจั่นมะม่วง (MANGO LEAFHOPPER)

การระบาด

พบการระบาดตลอดทั้งปี โดยเฉพาะช่วงออกดอก ระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคมจากระยะดอกตูม จนดอกใกล้บานและลดลงเมื่อเริ่มติดผล

การป้องกันกำจัด

1. การตัดแต่งกิ่งหลังเก็บผลผลิตให้โปร่ง เพื่อช่วยลดที่หลบซ่อนของเพลี้ยจักจั่น
2. ใช้น้ำฉีดล้างช่อดอกและใบ เพื่อช่วยแก้ปัญหาช่อดอก และใบดำจากราคา
3. ใช้กับดักแสงไฟ ดักตัวเต็มวัยที่บินมาเล่นไฟ
4. ใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราบิวเวอเรีย สารสกัดสะเดา หางไหล ไล่ตืด
5. ใช้ศัตรูธรรมชาติ เช่น แตนเบียน ฝีเสื้อตัวเบียน แมลงวันตาโต

ลักษณะการทำลายของเพลี้ยจักจั่น

ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อนและช่อดอกมะม่วง ทำให้ยอดอ่อนไหม้ และใบอ่อนหงิกงอ ไม่สามารถผลิตช่อดอก หากเข้าดูดกินในระยะช่อดอก ดอกจะแห้งและร่วง ติดผลน้อยหรือไม่ติดผล ในขณะที่ดูดกินน้ำเลี้ยง เพลี้ยจักจั่นจะถ่ายมูลมีลักษณะเป็นของเหลวเหนียวๆ คล้ายน้ำหวาน เรียกว่า Honey dew หรือมูลหวาน ติดตามช่อดอกและใบ และรอบๆ ทรงพุ่มของมะม่วง มูลน้ำหวานนี้เป็นอาหารของราดำ (sooty mold) ทำให้ ราดำมีการเจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็วปกคลุมใบและช่อดอก ซึ่งมีผลกระทบต่อ การสังเคราะห์แสงของใบ

กระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว กาแฟโรบัสตาและโรบัสตาในประเทศไทย กับการปนเปื้อนสารโอคราทอกซิน เอ

กาแฟ (coffee) เป็นเครื่องดื่มยอดนิยมสำหรับทุกเพศ โดยเฉพาะคนในวัยทำงานและมีแนวโน้มในการบริโภคเพิ่มสูงขึ้น ผลผลิตกาแฟที่ผลิตได้ในพื้นที่ภาคเหนือและภาคใต้ มีกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่แตกต่างกัน ซึ่งจำแนกได้ 2 วิธีหลัก คือ **วิธีแห้งและวิธีเปียก**

สภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมทั้งในแปลงปลูกและระหว่างการเก็บรักษา มีผลต่อการเจริญของเชื้อราตระกูล *Aspergillus* และ *Penicillium* บางชนิด ซึ่งเชื้อราจะผลิตสารโอคราทอกซิน เอ (OTA) จัดเป็นสารพิษจากรา (Mycotoxins) ซึ่งสามารถทนความร้อนได้สูง โดยเมื่อคนที่ดื่มกาแฟได้รับสารพิษนี้เข้าไปในร่างกาย ถึงแม้ในปริมาณเพียงเล็กน้อยก็สามารถทำให้เกิดอาการเป็นพิษทั้งแบบเฉียบพลันและเรื้อรัง และจัดเป็นเป็นสารที่อาจก่อให้เกิดมะเร็ง

การจัดการเมล็ดกาแฟดิบเป็นปัจจัยโดยตรงที่มีผลต่อการเจริญของราและการผลิตสารพิษจากรา ซึ่งขั้นตอนที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของสาร OTA คือ การตากและการเก็บรักษา โดยจากการสุ่มสำรวจ พบว่า เมล็ดกาแฟโรบัสตาที่มีความชื้นเท่ากับ 15.61 และ 11.89% มีปริมาณสาร OTA เท่ากับ 7.67 และ 0.52 ไมโครกรัมต่อกิโลกรัม ตามลำดับ ส่วนเมล็ดกาแฟพันธุ์โรบัสตาที่มีความชื้นเท่ากับ 11.86% มีปริมาณสาร OTA ได้เท่ากับ 0.32 ไมโครกรัมต่อกิโลกรัม **ขั้นตอนการเก็บรักษาต้องมีปริมาณต่ำกว่า 5 ไมโครกรัมต่อกิโลกรัม ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรฐานของ Codex (CODEX STAN 193-1995)**

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

- ตากผลกาแฟบนลานซีเมนต์ หากทำการตากหรือลดความชื้นอย่างรวดเร็ว โดยใช้ระยะเวลาสั้นจะสามารถลดการปนเปื้อนของราได้
- เก็บรักษาเมล็ดกาแฟในบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมและสามารถป้องกันความชื้นได้ และควรเก็บรักษาในห้องที่มีการถ่ายเทอากาศได้ดี ภายในห้องเก็บรักษาควรมีอุณหภูมิต่ำกว่า 30 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำกว่า 68% มีความชื้นประมาณ 13%

ลดต้นทุนการผลิตด้วย ปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยอินทรีย์มี 3 ประเภท

ปุ๋ยอินทรีย์ คือ สารประกอบที่ได้จากสิ่งที่มีชีวิต ได้แก่ พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ผ่านกระบวนการผลิตทางธรรมชาติ ปุ๋ยอินทรีย์ส่วนใหญ่ใช้ในการปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดิน ทำให้ดินโปร่ง ร่วนซุย ระบายน้ำและถ่ายเทอากาศได้ดี รากพืชจึงชอบไชไปหาธาตุอาหารได้ง่ายขึ้น

1 ปุ๋ยคอก

เป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้มาจากสิ่งขับถ่ายของสัตว์ ให้อินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารแก่พืช ตลอดจนช่วยปรับปรุงดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช

2 ปุ๋ยหมัก

เป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้จากการนำชิ้นส่วนของพืช วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร หรือวัสดุเหลือใช้จากโรงงานมาหมัก หรือผ่านกระบวนการย่อยสลายให้เน่าเปื่อย โดยอาศัยกิจกรรมของจุลินทรีย์ภายใต้สภาวะที่เหมาะสม

3 ปุ๋ยพืชสด

เป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้จากการปลูกพืชบำรุงดิน แล้วทำการไถกลบพืชใช้เป็นปุ๋ยพืชสดควรมีอายุสั้น ระบบรากลึก ทนแล้ง ทนโรคและแมลงได้ดี เป็นพืชที่ปลูกง่าย และมีเมล็ดมาก

การนำปุ๋ยอินทรีย์ไปใช้ประโยชน์กับพืชต่าง ๆ

ปุ๋ยอินทรีย์สามารถนำไปใช้กับพืชหลายชนิด กับดินทุกประเภท แต่อัตราที่ใช้จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพดิน พื้นที่ปลูก ภูมิอากาศ ตลอดจนคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ให้ได้ผลดีต้องใส่ในปริมาณที่เพียงพอ และสม่ำเสมอ

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์กับพืชผัก

การนำไปใช้

พืชผักเป็นพืชอายุสั้น มีการเจริญเติบโตที่รวดเร็ว ต้องการธาตุอาหารปริมาณมาก ๆ ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ

ข้อคำนึง

การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ต้องคำนึงถึงปุ๋ยที่มีการสลายตัวดีแล้ว สามารถใช้ธาตุอาหารได้ทันที

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์กับพืชไร่และนาข้าว

การนำไปใช้

- 1) การหว่าน ควรหว่านปุ๋ยอินทรีย์ให้กระจายสม่ำเสมอ แล้วคราดกลบควรรไไ้ก่อนปลูก 1-3 สัปดาห์
- 2) หากใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อไถกลบในพื้นที่
 - โสนและปอเทือง ควรไถกลบขณะที่ต้นยังอ่อนอยู่
 - พืชตระกูลถั่ว ควรไถกลบหลังเก็บผลผลิตแล้ว

ข้อคำนึง

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์กับพืชไร่และนาข้าว นอกจากจะเป็นการช่วยเพิ่มธาตุอาหารให้กับพืชแล้วยังช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดินที่ผ่านการเพาะปลูกอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลานานให้ดีขึ้น

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์กับไม้ผลไม้ยืนต้น

การนำไปใช้

- 1) สำหรับไม้ผลไม้ยืนต้นที่ปลูกใหม่ ควรใส่รองก้นหลุม ซึ่งเป็นวิธีที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพ
- 2) สำหรับไม้ผลไม้ยืนต้นที่โตแล้ว สามารถใส่ปุ๋ยอินทรีย์ได้ 2 วิธี คือ
 - ใส่โดยการขุดหลุม หรือร่องรอบรัศมีทรงพุ่ม ที่ขุดลึกประมาณ 30 เซนติเมตร
 - ใส่เพื่อคลุมดินบริเวณทรงพุ่มโดยรอบต้น

ข้อคำนึง

ไม้ผล ไม้ยืนต้น เป็นพืชที่มีอายุยาว และมีระบบรากลึก การใส่ปุ๋ยอินทรีย์จึงควรใส่ในระยะปรับปรุงความสมบูรณ์ของดิน หลังเก็บผลผลิต และตัดแต่งกิ่ง

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์กับไม้ดอกไม้ประดับ

การนำไปใช้

- 1) นิยมใช้เป็นปุ๋ยหมัก การปลูกในแปลงใช้ปุ๋ยอินทรีย์หนาประมาณ 1-3 นิ้ว แล้วคลุกเคล้ากับดิน
- 2) นำมาทำวัสดุปลูกโดยใช้อัตราส่วน ปุ๋ยหมัก 1 ส่วน ผสมดินร่วน 2 ส่วน
- 3) นำมาเตรียมวัสดุปลูกกล้า โดยใช้อัตราส่วน ปุ๋ยหมัก 1 ส่วน ทราย 1 ส่วน และดินร่วน 2 ส่วน

ข้อคำนึง

ไม่ควรผสมปุ๋ยหมักในอัตราส่วนมาก ๆ เพราะจะทำให้วัสดุปลูกแห้งเร็วเกินไปส่งผลให้วัสดุปลูกยุบตัวลงมาก

เรียงเรียงโดย : กลุ่มส่งเสริมการจัดการดินปุ๋ย
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
กรมส่งเสริมการเกษตร